

Fecr Yayınları: 506

RÂŞİT HALİFELERİN SÜNNETİNİN FIKHÎ KAYNAK DEĞERİ

Dr. Fatih ÇİNAR

Editör

Dr. Rıdvan YARBA

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt

VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0 312 395 85 71
(Sertifika No: 47479)

1. Baskı: Şubat 2022

ISBN: 978-625-8005-51-6

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

RÂŞİT HALİFELER'İN
SÜNNETİNİN FIKHÎ
KAYNAK DEĞERİ

Dr. Fatih ÇİNAR

Ankara 2022

Dr. Fatih ÇİNAR

Yazar, 1982 yılında Adana'nın Karaisalı ilçesinde doğdu. 2005 yılında Gaziantep Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden, 2013'te ise Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 2015 yılında yüksek lisans, 2019'da da doktora eğitimini Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde tamamladı. İki yıl süreyle özel bir eğitim kurumunda öğretmenlik yaptı. Askerlik hizmetinden sonra 2008-2010 yıllarında Suriye'nin Şam şehrinde muhtelif resmî kurslarda Arapça dil eğitimi aldı. Yurda döndükten sonra 2014 yılına kadar müezzinlik ve İmam-Hatiplik görevlerinde bulundu. 2014 yılında ise Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Hukuku Anabilim Dalı'na araştırma görevlisi olarak, 2020 yılında ise Dr. Öğr. Üyesi olarak atandı. Çeşitli çalışmaları bulunan yazar aynı fakültede akademik faaliyetlerine ve görevine devam etmektedir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	9
ÖN SÖZ	11

GİRİŞ

I- Araştırmanın Konusu ve Önemi	13
II- Araştırmanın Kaynakları	14
III- Araştırmanın Amacı	15
IV- Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi	16

BİRİNCİ BÖLÜM SAHÂBE KAVLİ MESELESİ

1.1. Sahâbe Kavramı	19
1.1.1. Sahâbenin Tarifi	19
1.1.2. Sahâbe Sayısı ve Son Sahâbî	23
1.1.3. Fetva Yönünden Görüş Bildiren Sahâbîler	24
1.2. Sahâbe Kavlinin Hücciyeti Meselesi	26
1.2.1. Hanefî Mezhebinin Görüşü	28
1.2.2. Mâlikî Mezhebinin Görüşü	34
1.2.3. Şâfiî Mezhebinin Görüşü	37
1.2.4. Hanbelî Mezhebinin Görüşü	40
1.3. Değerlendirme	42

İKİNCİ BÖLÜM İLGİLİ HADİSLER BAĞLAMINDA RÂŞİT HALİFELER'İN SÜNNETİ

2.1. Râşit Halifeler Kavramı	45
2.1.1. Râşit Halifeler'in Tanımı	45
2.1.2. Râşit Halifeler'in Adedi	47
2.2. İlgili Hadislerin Tahrici	50
2.3. Muhaddislerin Râşit Halifeler'in Sünneti Hakkında Görüşleri	54
2.3.1. Râşit Halifeler'in Tespiti	54
2.3.2. Râşit Halifeler'in Kavlinin Hücciyeti Meselesi	57

2.3.3. Râşit Halifeler'in İbadetlere Dönük Düzenlemeleri ----	61
2.3.3.1. Teravih Namazının Cemaatle Kılınması-----	61
2.3.3.2. Bayram Namazından Önce Hutbe İrâd Edilmesi --	64
2.3.3.3. Cuma Namazında Dış Ezan Okunması -----	65
2.3.4. Râşit Halifeler'in Muâmelâta Dönük Düzenlemeleri ---	65
2.3.5. Râşit Halifeler'in Ukûbâta Dönük Düzenlemeleri -----	67
2.3.6. Değerlendirme -----	68

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

RÂŞİT HALİFELERİN SÜNNETİ HAKKINDA

FAKİHLERİN DEĞERLENDİRMELERİ

3.1. Hanefî Fakihlerin Değerlendirmeleri -----	71
3.1.1. Râşit Halifeler'in Fazileti Meselesi -----	71
3.1.2. Râşit Halifeler'in Sünnetinin Mahiyeti -----	72
3.1.3. Râşit Halifeler'in Sünnetinin Hücciyeti Meselesi -----	76
3.1.4. Râşit Halifeler'in İttifakının İcmâ Olup Olmadığı Meselesi -----	85
3.1.5. Râşit Halifeler'in Sünnetinin Hükümlerin Değişmesine İmkân Vermesi -----	90
3.1.6. Râşit Halifeler'in İbadetlere Dönük Düzenlemeleri ----	94
3.1.7. Râşit Halifeler'in Muâmelâta Dönük Düzenlemeleri ---	96
3.1.7.1. Sahih Halvette Mehîr Meselesi -----	96
3.1.7.2. Humustan Zevî'l-Kurbâya Pay Verilmesi Meselesi-	99
3.1.7.3. Zevî'l-Erhâma Miras Verilmesi -----	100
3.1.8. Değerlendirme -----	102
3.2. Mâlikî Fakihlerin Değerlendirmeleri -----	106
3.2.1. Râşit Halifeler'in Sünnetinin Mahiyeti -----	106
3.2.2. Râşit Halifeler'in Sünnetinin Hücciyeti Meselesi -----	108
3.2.3. Râşit Halifeler'in İttifakının İcmâ Olup Olmadığı Meselesi-----	109
3.2.4. Râşit Halifeler'in İbadetlere Dönük Düzenlemeleri ---	111
3.2.4.1. Bayram Namazından Önce Hutbe İrâd Edilmesi ---	111
3.2.4.2. Hutbede ve Yağmur Duasında Hatibin Asaya Dayanması -----	112

3.2.4.3. Hac Menâsikinde İnsanlara Beytü'l-Maldan Binek Verilmesi-----	112
3.2.4.4. Teravîh Namazının Cemaatle Kılınması-----	113
3.2.5. Değerlendirme -----	114
3.3. Şâfiî Fakihlerin Değerlendirmeleri-----	114
3.3.1. Râşit Halifeler'in Sünnetinin Mahiyeti -----	114
3.3.2. Râşit Halifeler'in Sünnetinin Hücciyeti Meselesi -----	115
3.3.3. Râşit Halifeler'in İttifakının İcmâ Olup Olmadığı Meselesi-----	123
3.3.4. Değerlendirme -----	125
3.4. Hanbelî Fakihlerin Değerlendirmeleri -----	126
3.4.1. Râşit Halifeler'in Sünnetinin Mahiyeti -----	126
3.4.2. Râşit Halifeler'in Sünnetinin Hücciyeti Meselesi -----	128
3.4.3. Râşit Halifeler'in İttifakının İcmâ Olup Olmadığı Meselesi-----	129
SONUÇ YERİNE-----	133
KAYNAKÇA-----	137

KISALTMALAR

b.	: Bin/ibn
b.y.	: Basım yeri yok
Bk.	: Bakınız
DİA	: TDV İslâm Ansiklopedisi
ed.	: Editör
h.	: Hicrî
Hz.	: Hazreti
ö.	: Ölüm
r.a.	: Radıyallahu anh
s.a.v	: Sallallâhu aleyhi ve sellem
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
thk.	: Tahkik Eden
ts.	: Tarihsiz
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
y.y.	: Yayıncı yok

ÖN SÖZ

Hamd, Allah Teâlâ'ya, salâtü selâm efendimiz Hz. Muhammed Mustafa'nın (s.a.v.), ailesinin ve ashabının üzerine olsun.

Usûl ilmi, İslam hukuk ilminin orijinal bir bilim olduğunun en temel ve güçlü göstergelerinden biridir. Usûl ilminin temel konularından biri olan şer'î deliller, fikhî hükümlerin dayanağı ve hikmetini göstermesi bakımından önemli bir görev icra etmektedir.

İslam ümmetinin en hayırlı nesli olan sahâbiler, İslam hukuk ilminin gelişimine büyük katkı sağlamıştır. Sahâbilerin en hayırlı şahsiyetleri Râşit Halifeler'dir. Râşit Halifeler'in Hz. Ebû Bekir (r.a.), Hz. Ömer (r.a.), Hz. Osman (r.a.) ve Hz. Ali (r.a.) olduğu hususunda görüş birliği vardır. Fıkıh ilminin gelişimi açısından bu dört güzide şahsiyetin, özellikle Hz. Ömer'in katkısı yadsınamaz ölçüde büyüktür. Râşit Halifeler'in deruhte ettiği hilâfet makamı onları fıkıh yanında idare ve siyaset gibi pek çok noktada ayrıcalıklı bir konuma getirmektedir. Çünkü onlar kararlarını çoğunlukla yetkin bir sahâbe zümresiyle istişare ederek alırlardı. Bu da kararlarının kolektif bir aklın ürünü olduğunu göstermektedir. Râşit Halifeler'in, vahyin inişine şahit olmaları, Rasûlullah'ın (s.a.v.) yanında her daim hazır bulunmaları, bilgi ve birikimleri gibi meziyetleri kişisel reylerinin de dikkate alınmasını gerektirmektedir.

Râşit Halifeler'in sünnetinin fikhî çalışmalarındaki kaynaklığının araştırıldığı bu eser üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde asıl konuya hazırlık ve temel oluşturması açısından dört mezhebe göre sahâbe kavli meselesi ele alınmıştır. İkinci

bölümde başta “*Benim sünnetime ve Râşit Halifeler'in sünnetine sarılın/عليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين*” hadisi olmak üzere ilgili rivayetlerin tahrici yapıldıktan sonra hadis şerh külliyatında bu rivayetlerin hangi konular bağlamında değerlendirildikleri tespit edilmiştir. Üçüncü bölümde ise ilgili hadisler çerçevesinde fakihlerin Râşit Halifeler'in sünnetini, teorik zeminde yorumlamaları incelenmiş ve fıkha yansımalarına değinilmiştir.

Çalışmanın hazırlanmasında desteğini hep hissettiğim başta ailemin değerli fertleri olmak üzere bütün dostlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmak ve gayret bizden, başarı Yüce Allah'tandır.

Dr. Fatih ÇINAR
Osmaniye/2022